

september 1967

16e jaargang

Redactie:

D. Roethof-Ensing
Spinozalaan 283
Voorburg (Z.H.)
Telef. (070) 86 54 66

Administratie:

Oudegracht 152
Postbus 114
Utrecht

Verschijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.- per jaar

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E

<u>HUMANISTISCH VERBOND</u>	<u>BLZ.:</u>
Goedkeuring gewijzigde Statuten	99
Volkstelling 1970	99
Geestelijke verzorging militairen	99
Conferentie voor pedagogen	99
Humanisme en Arbeid	99
Radio-uitzendingen	99
Jongerenconferentie	99
Aktie Mens en Wereld	100
<u>RADIOLEZINGEN</u>	100
<u>TELEVISIE-UITZENDING</u>	100
<u>HUMANITAS</u>	
Humanitas opent winkeltje (Deventer Dagblad)	101
Humanitas sport elke avond (Deventer Dagblad)	101
Maatschappelijk werker voor Zuidwest Drente (Hoogeveensche Crnt.)	101/102
<u>HUMANISTISCHE STICHTING VOOR HUISVESTING VAN BEJAARDEN</u>	
Thurlede (Schiedammer)	103
Thurlede nogmaals (De Tijd)	103
Nijmegen (Nijmeegs Dagblad)	104
<u>INTERNATIONAAL NIEUWS</u>	
Engeland (Groene Amsterdammer)	105
Boek van Spetter	105
<u>VAN ALLE KANTEN</u>	
Gelijke dienstkapen (Goudsche Courant)	106
Geestelijke verzorging militairen (Leidsch Dagblad)	106/107
Televisie-uitzending I (Trouw)	107
Televisie-uitzending II (Telegraaf)	107
Rapport Gereformeerde Synode (Nieuwe Rotterdamsche Courant)	107/108
Campuspastoraat (Dagblad Tubantia)	108
Gratis blik (Rijn en Gouwe)	108
B.R.T.-programma homofilie (Algemeen Handelsblad)	108
Humanistische Jongerengroep (Het Vaderland)	109
Opnieuw Jezus van Nazaret (Haagsche Post)	109
Pierre de Coubertin (Maas- en Roerbode)	109
Humanisme: een gevaarlijk misverstand (Arnhemse Courant)	109/110
Lezing over humanisme in Rome (Arnhems Dagblad)	110/111
Prof. Lucien de Coninck (Het Pennoen)	111
Turven	111

HUMANISTISCH VERBOND

Goedkeuring gewijzigde Statuten

Op de gewijzigde Statuten van het Verbond, aangenomen tijdens het congres in april, is de koninklijke goedkeuring ontvangen. Een nieuwe druk van de Statuten en het Huishoudelijk reglement zal binnenkort verschijnen.

Volkstelling 1970

Door het hoofdbestuur zijn een aantal wensen geformuleerd t.a.v. het vragenformulier, dat bij de volkstelling in 1970 gebruikt zal worden. Bericht is ontvangen, dat een aantal van de suggesties zijn overgenomen.

Geestelijke verzorging militairen

Op 1 september j.l. is de geestelijke verzorging in de strijdkrachten vanwege het Humanistisch Verbond volledig gelijkgesteld met die van de kerkgenootschappen. De discriminerende bepaling van een speciale verklaring van hen, die contact met een humanistisch raadsman wensten, is vervallen.

Een nieuwe regeling schrijft voor, dat elke dienstplichtige van te voren zijn wensen kan kenbaar maken, waarbij gekozen kan worden uit katholieke, protestantse, joodse of humanistische verzorging. Op deze keuze kan ook later terug gekomen worden.

Conferentie voor pedagogen

De Humanistische Stichting "Socrates" organiseert op 21 oktober a.s. haar tweede ontmoeting voor vak-pedagogen. Het onderwerp is "Gezag in de opvoeding" en het wordt ingeleid door prof.dr. L. van Gelder uit Groningen en prof.dr. P. Smits uit Leiden.

Humanisme en Arbeid

De vorig jaar door de Stichting "Socrates" ingestelde commissie ter bestudering van "Humanisme en Arbeid" is met haar werk gereedgekomen en heeft haar rapport aangeboden aan de voorzitter van de beheerscommissie van "Socrates". mr.dr. H.J. Roethof. De commissie had als voorzitter prof.dr. P. Thoenes en als rapporteur de heer A.L. den Broeder. Het rapport wordt thans persklaar gemaakt en zal over enkele maanden verschijnen.

Radio-uitzendingen

Vanaf 1 oktober a.s. zullen de wekelijkse radio-uitzendingen van het Verbond worden uitgezonden op de zondagmorgen van 9.45 tot 10.00 uur. Daarmee vervallen de beide uitzendingen op de maandag- en vrijdagavond.

Jongerenconferentie

De werkgroep Jeugd en Jongeren belegt op 11 november a.s. in het Erasmushuis in Utrecht haar jaarlijkse conferentie voor jongeren. Getracht wordt ook jongeren buiten het Verbond hiervoor te interesseren.

Aktie Mens en Wereld

Teneinde het aantal abonnee's op het veertiendaagse blad "Mens en Wereld" omhoog te krijgen, zal dit blad in de komende weken op ruime schaal onder niet-lezers verspreid worden.

.
..

RADIOLEZINGEN

1/10 zon. 9.45 uur: J.P. van Praag: "De stem van het Humanisme" (Hilv. I)
8/10 zon. 9.45 uur: Mw. D. Roethof-Ensing: "Het stenen tijdperk" (Hilv. I)
15/10 zon. 9.45 uur: W. van Dooren: "Humanistisch perspectief". (Hilv. I)

TELEVISIE-UITZENDING

16/10 ma. 22.15 uur: Nederland 1

.
..

De Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk

"HUMANITAS"

Humanitas opent winkeltje

In het Deventer Dagblad van 1 september lazen wij:

"De opening van ons winkeltje is een bijdrage in ons streven de leefbaarheid in Humanitas zo optimaal mogelijk te maken".

Dit zei de heer J. Post, directeur van het bejaardencentrum Humanitas, gisteren in de koffiezaal bij de opening van het winkeltje. De bewoners krijgen in plaats van het levensmiddelenpakket nu tweemaal in de maand een aantal punten waarmee ze hun inkopen in de winkel kunnen doen.

De heer Post verheugde zich over het feit, dat een zestal bewoners zich hadden belast met de exploitatie van de zaak. Hij was niet van mening, dat de opening van "het peuterwinkeltje", zoals hij het noemde, nu zo'n belangrijk gebeuren is, maar hij wil iedere gelegenheid benutten om feest te maken met de bewoners.

Wethouder H. Timmer, voorzitter van de Stichting Bejaardenzorg Humanitas, vergeleek in zijn openingswoord het winkeltje met het grote winkelcentrum op de Keizerslanden.

"In deze tijd van winkelopeningen zou dit een vrij onbelangrijk gebeuren zijn, maar toch vind ik het van belang, dat deze winkel evenals die in het winkelcentrum een gelegenheid voor de bewoners is elkaar te ontmoeten en raadgeving te vragen over het inkopen van de levensmiddelen" aldus de heer H. Timmer.

De heer Timmer zei, dat het bestuur van de Stichting bijzonder verheugd is met dit brokje nieuwe zelfstandigheid in het bejaardencentrum.

Mevrouw J.C. Wittenberg uitte haar dank namens de bewoners in dichtvorm: "Wij zijn bijzonder vereerd en hopen dat de zaak aardig rendeert".

Humanitas sport elke avond

Hetzelfde blad roemde op 19 augustus op weer andere wijze het streven om het de bejaarden in Deventer zo goed mogelijk naar de zin te maken:

"De bewoners van Humanitas brengen de laatste maanden één of twee uurtjes van hun avonden door op het sportveld, dat achter het bejaardencentrum ligt.

Zij houden zich dan bezig met een Frans balspel, dat erg populair in ons land is geworden. Het is een simpel, maar amusant vermaak. Donderdagavond hielden de spelers van het verzorgingscentrum en het bejaardentehuis een competitie. Er heerste een fijne wedstrijd-sfeer. Men had alle aandacht bij het spel, en op de achtergrond klonk wat marsmuziek. De toeschouwers, die voornamelijk achter de ramen van hun kamer stonden te kijken (want wie op het veld was speelde mee) amuseerden zich kostelijk."

Maatschappelijk werker voor Zuidwest Drente

In de Hoogeveensche Courant van 6 september stond dit bericht:

"De benoeming van de heer C. de Jong tot maatschappelijk werker voor de Ned. Ver. voor Maatschappelijk werk Humanitas in de zuidwesthoek van de provincie Drente is een belangrijke stap in de

goede richting en een mijlpaal voor het gewestelijk bestuur. De heer de Jong, zesentwintig jaar oud, afkomstig uit Waddinxveen en juist afgestudeerd aan de Haagse Sociale Academie zal het vele en belangrijke werk met zijn deskundige adviezen kunnen stimuleren.

De plaats van de heer De Jong moet gezien worden als een geheel nieuwe taak en de reeds vele jaren bestaande activiteiten van de vrijwilligers, een belangrijke hoeksteen van het Humanitas-werk, zal zeer beslist niet in betekenis afnemen.

Men hoopt juist op velerlei gebied van de kennis en de deskundigheid te kunnen profiteren en daarmee eveneens het vrijwilligerswerk te stimuleren.

.
. .

HUMANISTISCHE STICHTING VOOR HUISVESTING BEJAARDEN

Thurlede

Uit de Schiedammer van 30 augustus;

"Bloemen bij de opening zijn wel mooi, maar we hebben liever geld". Want het bestuur van het humanistisch bejaardencentrum "Thurlede", dat in november officieel zal worden geopend, maar nu al gedeeltelijk is bewoond, heeft een lange "waslijst" van (nog) onvervulde wensen, benodigdheden waarvoor het geld ontbreekt.

Van een biljart, een film-projectie-apparaat, een kleuren-tv en een piano (als kostbaarste) tot schaak- en damborden toe. Daartussen in (om maar wat te noemen) aquaria met tropische vissen, vogel-volières en instrumenten voor de hobby-ruimte. Een hele waslijst.

Daarom is een "geschenkencommissie" in het leven geroepen om een coördinatie te krijgen in de schenkingen. De heer N.C. Kerkhoff, Ch. Th. Storkstraat 70, tel.: 263073 is de secretaris-penningmeester en hij zal gaarne adviseren. Zijn gironummer is overigens 26.93.02!"

Thurlede nogmaals

Uit de Tijd van 4 september;

"Het is voor het bestuur van de humanistische stichting voor huisvesting van bejaarden te Schiedam geen eenvoudige opgave geweest tot een selectie te komen van de duizend gegadigden voor plaatsing in het in november te openen bejaardencentrum Thurlede bij een plaatsingsmogelijkheid van 194 personen. Volgens een onlangs verschenen rapport van het ETI zal in Schiedam het probleem voor huisvesting van bejaarden voor wat de meest dringende gevallen betreft zijn opgelost, wanneer alle thans bestaande plannen of in aanbouw zijnde bejaardencentra gerealiseerd zijn.

De oudste bewoner van Thurlede is 92 jaar. De gemiddelde leeftijd van de toekomstige bewoners bedraagt $74\frac{1}{2}$ jaar. Uiteraard is bij de beoordeling van plaatsing vooral ook met de leeftijd rekening gehouden, maar in belangrijke mate ook met persoonlijke omstandigheden. Voor een aantal plaatsen moest worden geloot onder de gegadigden.

De pensioenprijs bedraagt vijfhonderd gulden per maand, voor een echtpaar het dubbele, omdat de kosten gelijk blijven. Bouw en inrichting van het tehuis hebben f 5.400.000 gekost, een bedrag dat grotendeels moest worden geleend tegen zeven procent rente. De aflossing en rente vergen ongeveer f 400.000 per jaar.

Het drie verdiepingen tellende gebouw heeft 33 flats voor echtparen en 128 eenpersoons woongelegenheden. Tevens kunnen zeven van de 33 personeelsleden worden gehuisvest. De eerste bewoners betrokken op 15 augustus hun flats en geleidelijk volgt nu de volledige bezetting!"

Nijmegen

Uit het Nijmeegs Dagblad van 24 augustus;

"De Humanistische Bouwstichting Bejaardenhuisvesting te Amsterdam is van plan, een verzorgingstehuis voor 100 bejaarden en 20 bejaardenwoningen te stichten in het plan "Aldenhof" (Dukenburg) te Nijmegen. Het gemeentebestuur heeft naar de overdracht van de grond medewerking toegezegd.

De humanistische stichting, die een groot aantal projecten in voorbereiding heeft, kan als gevolg daarvan, de kosten van voorbereiding van het project te Nijmegen, welke een halve ton bedragen, niet zelf op zich nemen.

B. en W. stellen de raad voor, een beperkte garantie te verstrekken nl. een bedrag van f 15.000, welk bedrag nodig is voor het maken van een schetsontwerp.

.
..

INTERNATIONAAL NIEUWS

In de Groene Amsterdammer van 19 augustus schreef men over een campagne van de British Humanist Association:

"De Britse humanisten, verenigd in de British Humanist Association, gaan een forse campagne ondernemen tegen het verplichte godsdienst-onderwijs in openbare scholen. Zij hebben op een congres in Nottingham een verklaring gepubliceerd, waarin het volgende staat: "Er wordt vaak betoogd, dat er geen doeltreffende zedelijke opvoeding mogelijk is zonder godsdienstonderwijs van het traditionele type. De humanisten huldigen precies de tegenovergestelde opvatting. Volgens hen blijkt uit tal van dingen, dat een zedelijke opvoeding die nauw verbonden is met godsdienstige overtuiging niet doeltreffend is met betrekking tot de kinderen die thans in openbare scholen worden onderwezen". De Association wil dat de scholen nieuwe methoden zoeken om de leerlingen datgene bij te brengen wat zij behoren te weten omtrent het Christendom, benevens methoden voor zedelijke opvoeding die geen verband houden met godsdienstige overtuigingen".

Boek van Spetter

In The New Yorker van 26 augustus stond een recensie over een boek van Ies Spetter (Matthew Ies Spetter), hier via zijn radio-uitzendingen wel bekend, Hollander van geboorte, die ons land na de tweede wereldoorlog verliet en zich in Amerika vestigde, waar hij onder meer specialist op het gebied van de geestelijke volksgezondheid werd en werkzaam is voor de Society for Ethical Culture. Deze man die Auschwitz en Buchenwald overleefde ziet: "redenen voor hoop, maar niet voor optimisme wat betreft de huidige menselijke situatie...."

De titel luidt "Man-the reluctant brother (uitgave Fieldstone).

VAN ALLE KANTEN

Gelijke dienstkappen

Zo noemde de Goudsche Courant van 24 augustus een artikel over het wegvallen van de discriminerende bepaling, die er tot dusverre bestond bij de geestelijke verzorging in het leger en die inhield dat alleen voor humanistische bijstand een formulier ingevuld diende te worden.

De krant schrijft:

"Voortaan moeten de ouders thuis schriftelijk hun wensen kenbaar maken en daarbij is het zowaar mogelijk dat zoonlief een eigen voorkeur kan laten blijken. Alle soorten geestelijke verzorging hebben daarmee een gelijke entree bij de dienstplichtigen gekregen. Dit is zonder meer een gelukkige zaak, die scherp afsteekt bij de laatdunkende wijze, waarop de eerste humanistische raadslieden werden ontvangen.

Blijft nog het feit, dat de geestelijke verzorging dienst is. Wie dus niet van de toegelaten houtjes is, zal gedurende de tijd die de verzorgers aan hun pupillen besteden, een ander soort dienst moeten verrichten. Dat maakt begrijpelijk dat dominee en aalmoezenier steeds grote groepen belangstellenden trekken. Want soldaten die dat uurtje best zouden willen besteden aan de overwegingen van Zen of aan zomaar wat mijmeren, krijgen geen voet aan de grond. Ze worden aan het werk gezet.

Een volledige "vermaatschappelijking" -om dat militaire modewoord te gebruiken - van de krijgsmacht is in dit opzicht dus niet bereikt. In de maatschappij immers is het geestelijke vormingswerk een vrijwillige en dus waardevolle zaak, waaraan men (wat de georganiseerde kant betreft) een deel van zijn vrije tijd besteedt.

Als de krijgsmacht daarvoor werktijd beschikbaar stelt, dient zij anderen de gelegenheid te geven in die werktijd een goed boek te lezen. Of niets te doen!"

Geestelijke verzorging militairen

Hoe met ingang van 1 september een en ander nu verloopt kon men onder meer (alle bladen hebben er aandacht aan besteed) lezen in het Leidsch Dagblad van 24 augustus:

"Met ingang van 1 september zullen alle dienstplichtigen van de krijgsmacht, tegelijk met hun oproep om voor de eerste oefening onder de wapenen te komen, een mededeling ontvangen met betrekking tot de geestelijke verzorging tijdens de militaire dienst.

Bij deze mededeling is een verklaring gevoegd, waarop de ouders van minderjarige dienstplichtigen kunnen aangeven, welke geestelijke verzorging zij voor hun zoon (of pupil) op prijs stellen, te weten protestantse, rooms-katholieke, joodse of die vanwege het Humanistisch Verbond. Zij mogen ook verklaren, dat zij dit aan hun zoon zelf overlaten, die dan op het formulier zijn keuze kenbaar kan maken.

Meerderjarige dienstplichtigen dienen eveneens aan te geven op welke geestelijke verzorging zij prijs stellen, aldus een mededeling van het ministerie van defensie.

Aan de betrokken dienstplichtige wordt verzocht het formulier op de dag van opkomst ingevuld en ondertekend mee te brengen. Ook de ouders of voogden van minderjarig beroepspersoneel ontvangen een formulier geestelijke verzorging.

De commandanten zijn gehouden de ingevulde formulieren ter inzage te geven aan de betrokken geestelijke verzorger. Na indiensttreding bestaat steeds de mogelijkheid alsnog de keuze te bepalen of deze te herzien. Wenst men in het geheel geen geestelijke verzorging, dan kan men dit op het formulier kenbaar maken.

De gang van zaken ten aanzien van de geestelijke verzorging tot nu toe was, dat militairen die geestelijke verzorging vanwege het genootschap het Humanistisch Verbond wensten, daartoe een verklaring moesten inleveren bij hun commandant. Deze verklaring moest voor de minderjarige militairen door hun ouders worden ondertekend, voor meerderjarige militairen door henzelf!

Televisie-uitzending I

In een televisie-uitzending namens het Humanistisch Verbond heeft hoofd-raadsman H.J.J. Lips eveneens over deze nieuwe regeling gesproken. Maar ook het onderwerp "al of niet in uniform" kwam ter sprake.

Trouw van 12 september schreef er dit over:

"Op het eerste net na de KRO het Humanistisch Verbond, waarin de heer H. Lips, hoofd-raadsman van het Verbond in het leger, zei dat hij niets voelt voor geestelijke verzorgers in legeruniform. Voor grote oefeningen en oorlogssituaties bepleitte hij internationale kostuums, in vreedestijd verkiest hij "burger". Geen uniform en geen rang, om de militair te tonen, dat de geestelijke verzorger afgevaardigde is van "burger-organisaties". En vooral om de schijn te vermijden dat de geestelijke verzorgers er zijn, om de soldaten meer gevechtsbereid te maken!"

Televisie-uitzending II

Sommige mensen blijven stokpaardjes berijden en weigeren in te zien dat zij ongelijk hebben, maar waar het hier gaat om een medewerker aan De Telegraaf zouden we hoogstens kunnen zeggen dat de man daar in goed gezelschap verkeert. Het stokpaardje van Leo Riemens is, dat de televisie-uitzendingen van het Verbond "altijd" op een tijdstip komen, dat onze lieve kleinen eigenlijk "recht" op een uitzending zouden hebben, alsof het Verbond dagelijks omstreeks zeven uur de aether in gaat!

Onze laatste uitzending schonk hem voldoening, zoals bleek uit De Telegraaf van 12 september:

"Toch één lichtpuntje: het Humanistisch Verbond komt nu terecht aan het einde van de avond en niet meer op de tijd die voor de kinderen bestemd is. Die konden daarvoor nu naar pelikanen kijken".

Rapport Gereformeerde Synode

De Nieuwe Rotterdamse Courant wist op 7 september te melden dat er in de boezem van de Gereformeerde Synode over de humanistische geestelijke verzorging in het leger is gesproken.

"In de generale synode van de Gereformeerde kerken, die te Lunteren bijeen is, is een rapport besproken over de humanistische geestelijke verzorging in het leger. De deputaten hebben bij de minister hun visie

zonder rangonderscheidingstekens,

op deze geestelijke verzorging kenbaar gemaakt, maar zich tegen de ministeriële opvatting ter zake niet verzet om elke schijn van geestelijke dwang te vermijden.

Voorts heeft de synode o.m. het rapport over het recreatievraagstuk behandeld. Deze zaak is na lange discussies niet tot een einde gebracht".

Campuspastoraat

Het Dagblad Tubantia van 17 augustus schreef over een "uitgebreid programma campuspastoraat" onder meer dit:

"Het campuspastoraat van de Technische Hogeschool Twente uitgaande van protestantse en de r.k. kerk alsmede de humanistische kring, heeft voor het komende seizoen een uitgebreid programma van activiteiten ontwikkeld. Belangstellenden kunnen een keus maken uit een breed scala van lezingen, cursussen en kringen.

De beide pastores, ds. P. van Dijk en pater ir. R.J.A.M. van der Borg SJ, geven een cursus over het Boeddhisme, begeleid door prof.dr. E.M. J.M. Cornelis uit Nijmegen.

Voor stafleden en studenten wordt een theologische cursus over de Entmythologisierung gehouden door de beide pastores, de Humanistisch raadsman zal een serie lezingen over actuele onderwerpen organiseren. Van de kant van het protestants campuspastoraat worden voorts catechetische cursussen gegeven. Ze vinden plaats onder verantwoordelijkheid van de zes in de Stichting Oekumenisch Campuspastoraat samenwerkende kerken en worden gegeven door dr. Van Dijk en de gereformeerde dr. A. Broek. Ze staan open voor alle belangstellenden".

Gratis blik

Vele dagbladen maakten melding van het feit dat ook elders een discriminerende bepaling ten opzichte van het Humanistisch Verbond werd weggenomen. Rijn en Gouwe van 1 september schrijft:

"Net als de kerkgenootschappen moet ook het Humanistisch Verbond kosteloos inzage kunnen krijgen in bevolkingsregisters. Dat is de strekking van een wijziging in de Wet bevolkings- en verblijfsregisters die gisteren is ingediend door minister Beernink (binnenlandse zaken).

In zijn wetsontwerp wordt ook voorgesteld dat gemeentebesturen voortaan een dubbeltje in plaats van een stuiver mogen vragen voor elke inlichting. Bovendien wordt het mogelijk dat men een abonnement neemt op vijftuizend inlichtingen".

B.R.T.,- programma homofilie

Dat het Humanistisch Verbond steeds sterker betrokken wordt bij zaken die men in zo breed mogelijk "geestelijk" verband wenst te zien, c.q. te laten zien, bleek bijvoorbeeld weer uit de televisie-uitzending, een programma van de B.R.T., overigens, over de homo-seksualiteit, waaraan, blijkens een bericht in het Algemeen Handelsblad, meewerkten:

"prof. Dellaert (psycho-patholoog), dr. de Batselier (psychologie en criminalistiek), ds. Klamer, pater Callewaert O.P. (moraal-theoloog), de heer Van Ussel (Humanistisch Verbond) en majoor Reviers (Rijkswacht). Het programma werd gemaakt door dr. de Batselier en regisseur Piet de Valkeneer.

Humanistische Jongerengroep

Naast de HJG schijnt, volgens een bericht in Het Vaderland van 12 september, een Hajégé te zijn opgericht:

"Enkele Haagse jongeren zijn gekomen tot oprichting van een Humanistische Jongerengroep, afgekort tot Hajégé, die (zonder binding met het Humanistisch Verbond) wil komen tot regelmatige discussie-avonden (woensdag en zondag), een soosavond (vrijdag) en een avond voor een meer feestelijk samenzijn (zaterdag).

Voor dit doel is een kelderzaaltje ingericht aan de Hengelolaan 19, dat zaterdagavond 16 september zal worden geopend. Inlichtingen bij: Marijke van der Wall, 's-Gravenzandelaan 134, Den Haag, of mevrouw Smiet, telefoon 650766!"

Opnieuw Jezus van Nazaret

Nog steeds komen er boekbesprekingen binnen over "Jezus van Nazaret", een uitgave, zoals u weet, van het Bureau Hoofdraadsman te Driebergen. Zoals deze uit de Haagsche Post van 2 september:

"Een fascinerend staaltje van praktische verdraagzaamheid is het 108 pagina's dunne boekje "Jezus van Nazaret", waarin een katholiek, 2 reformatorische christenen, 3 humanisten, 1 jood, 1 moslim en 1 boedhist in korte opstelletjes hun (doorknede) visie geven op de timmermanszoon die ongeveer 2000 jaar geleden in het huidige Israël leefde. Het is boeiend te zien hoe mensen uiteenzetten waarom ze al dan niet Zijn Boodschap hebben meegekregen. Volgens inleider en samensteller H.J.J. Lips is het boekje zelfs "enig in zijn soort", omdat de contrasten in opvattingen heel hardop en heel eerlijk aan de orde worden gebracht. Het van 6 fraaie reproducties voorziene pocketboekje, uitgave van het Bureau Hoofdraadsman, Driebergen, kost f 2,90 (maar is gratis voor dienstplichtige militairen)!"

Pierre de Coubertin

De Maas- en Roerbode uit Roermond (van 5 september) wijdde een artikel aan de heroprichter van de Olympische Spelen, Pierre de Coubertin, die op 2 september 1937 gestorven is. Als ondertitel kreeg het artikel mee: "Franse humanist stierf dertig jaar geleden". Dit wordt alleen nader verklaard in de zin:

"Pierre de Coubertin is als her-oprichter van de Olympische Spelen de geschiedenis ingegaan. Hijzelf echter zou gaarne genoeg hebben genomen met de op zichzelf vererende kwalificatie van humanist!"

Humanisme: een gevaarlijk misverstand

In de Arnhemse Courant van 7 september, in de rubriek "De kerk in deze wereld", werden korte besprekingen en citaten opgenomen van en uit religieuze bladen. In het vrijzinnige blad "Ruimte" trof men blijkbaar het volgende en wij nemen het in zijn geheel over:

"Het humanisme wordt in Nederland als een zuil(tje) gezien, lezen wij in RUIMTE (vrijz.) maar het is meer, want het gaat om de mens, of filosofisch: de mens is maat van alle dingen. In het verleden leek het er op, dat het christendom de mens van zich vervreemde, de mens vervormde en aantastte. Daarom werd teruggegrepen op niet-christelijke bronnen.

Zo werd in de Renaissance het humanisme van de late Grieks-romeinse cultuur zoals deze bloeide in de eerste eeuwen na onze jaartelling, als grondslag genomen.

Men greep terug op de beschaving van vóór de Middeleeuwen, die rond de Middellandse Zee bestond en in deze beschaving trof men christendom en kerk aan. De kerk van grote dichters en denkers - Ambrosius, Augustinus - die deel hadden aan de cultuur en christen waren. Christendom en kerk kenden nog niet, als later in de Middeleeuwen, de alleenheerschappij.

Men stelde toen vragen als: zou de grote en verheven wijsgeer Plato, als hij het christendom gekend had, christen zijn geweest? Zou Socrates, die stierf voor zijn overtuiging eigenlijk niet tot de christenen te rekenen zijn? Als men deze denkers humanisten kan noemen - een woord dat toen nog niet gebezigd werd in deze betekenis - dan gaat het dus om de verhouding tussen christendom en humanisme en Ruimte meent, dat op zichzelf dit humanisme geenszins een anti-christelijke instelling hoeft in te houden. Immers, de in 165 gestorven apologete Justinus Mantyr, ziet deze grote denkers en de boodschap van het christendom in één perspectief. En straks is het Erasmus, voor wie er geen principiële tegenstellingen tussen christendom en humanisme bestaat.

Wie echter het christendom niet anders dan als ontkenning en beknotting van menselijke waardigheid en ontplooiing ziet, moet wel, volgens het blad, een anti-christelijke humanist worden. En omgekeerd, wie als christen in het humanisme alleen maar een quasifilosofische maskerade van menselijke ondeugden en zwakheden ziet, moet het humanisme wel als gevaarlijk misverstand afwijzen.

Lezing over humanisme in Rome

In het Arnhemse Dagblad van 30 augustus schrijft de correspondent uit Rome over een lezing van de heer Harrie van der Pas. Wij citeren uit dit artikel:

"Harrie van der Pas uit Nederland heeft door zijn inleiding over het humanisme in de tegenwoordige cultuur in kerkelijke kringen van Rome weer enig opzien gebaard en de naam van ons vaderland als de moeilijkste dochter van de kerk hooggehouden.

De heer van der Pas sprak tijdens het tweede wereldcongres van oud-leerlingen van de Jezuïten, dat in Rome werd gehouden. Aan dit congres namen 1500 oud-studenten en oud-leerlingen deel, waarvan 800 uit Spanje. Tot de oud-leerlingen van de Jezuïten behoren talrijke prominente persoonlijkheden van geheel verschillende richting, zoals o.a. paus Paulus VI, president Johnson van Amerika en Fidel Castro.

Volgens de heer van der Pas was zijn inleiding het resultaat van een openhartige dialoog gevoerd in de Nederlandse federatie van oud-Jezuïtenleerlingen tussen priesters en leken in de geest van het Tweede Vatikaanse Concilie, dat voor iedere gelovige het recht erkent op vrijheid van onderzoek en vrijheid van gedachte. Daarom wilde hij ook spreken, zei hij, in de geest van nederigheid maar met moed.

De steeds voortschrijdende secularisatie van de moderne wereld noopt iedere christen, zo zei de heer van der Pas, alle kerkelijke directieven, of het nu dogma's zijn of opvattingen, steeds kritischer te onderzoeken. Als christenen van deze tijd nemen ook de oud-leerlingen

van de Jezuïten in de betrekkingen met de institutionele kerk de sterke spanning waar, die er bestaat tussen kerk en wereld.

Prof. Lucien de Coninck

Door omstandigheden kwam ons pas onlangs een artikel onder ogen uit "Het Pennoen" van 29 mei. Het gaat hier om een zeer uitgebreid interview met prof. Lucien de Coninck, voorzitter van het Humanistisch Verbond van België. Wij nemen er uit over:

"Mijn persoonlijke opvattingen vallen samen, met die van het Humanistisch Verbond, al wil ik u niet verbergen dat er een innerlijke strijd is, die we hiervoor in eigen kring moeten voeren. Voor mij telt dat ik zowel de eerste als de tweede wereldoorlog heb meegemaakt. Wij hebben een diepe eerbied voor het leven, zoals hij voor een Christen op christelijke gronden berust. Uit het marxisme heb ik geleerd, de sociale problematiek te benaderen met de methodes van de wetenschap".

En ook: "Als humanisten zijn wij in de eerste plaats wereldburger. De meeste humanisten hebben nochtans deel aan de Vlaamse strijd voor de kulturele, economische, sociale en gelijk welke andere ontvoogding. Om reden van hun speciale instelling kunnen de humanisten niet aanvaarden, dat een "elite" afstand neemt van de massa. Er wordt een wederdienst vereist tegenover de gehele gemeenschap".

Turven

Bij het doornemen van de knipsels voor de Humanistische Documentatiedienst viel het oog op de omschrijving van de afkorting HIRO, zoals die in zeer veel bladen werd toegepast, namelijk Humanistische Idealistische Radio Omroep. Na één keer is men geneigd te denken: een journalistieke vergissing, maar als bladen als NRC en de Volkskrant zich aan zo'n vergissing schuldig maken, wordt het toch wel har.

Na "turven" bleek dat 15 bladen de H van HIRO als humanistisch in plaats van humanitair hebben uitgelegd; eenzaam is daar de Paroolgroep, die in een heel dik kadertje schreef (op 25 augustus):

HIRO betekent Humani-
taire Idealistische
Radio Omroep.

Om u een idee te geven van het aantal vergissingen, volgt deze lijst: De Volkskrant, de Nieuwe Rotterdamse Courant, Het Vaderland, De Tijd, Edese Courant, Nieuwe Haarlemsche Courant, Haarlems Dagblad, De Vrije Zeeuw, IJmuider Courant, Nieuwe Apeldoornse Courant, Delftsche Courant, Leidsch Dagblad, Maas en Roerbode, Gereformeerd Gezinsblad, Nieuwe Haarlemsche Courant, alle op of omstreeks 24 augustus.